

Жіночі портрети
на тлі історії України

Ліна Костенко
Видатна поетеса сучасності

Поезія – це завжди
неповторність,
якийсь безсмертний
дотик до душі

Одна із найвідоміших
українських поетес, письмен-
ниця і громадська діячка,

щира й безкомпромісна Ліна Костенко захоплює і дивує
своїм надзвичайним талантом і широким творчим
діапазоном. Вона є автором понад 15-ти поетичних збірок,
історичних романів у віршах, прозового роману «Записки
українського самашедшого».

Майбутня поетеса народилася 19 березня 1930 р. у місті
Ржищеві на Київщині. Батьки - вчителі з ранніх років
прищеплювали дитині високі моральні, етичні та естетичні
смаки. На все життя Ліна мала для наслідування приклад
батька - Василя Костенка, талановитого педагога,
поліглота-самородка, який знав 12 мов.

У 1936 р. родина переїхала до Києва.
Одного страшного дня батька було за-
арештовано та забрано від сім'ї на дов-
гих десять років, як «ворога народу». Ліна
ніколи не змогла з цим змиритися.

До 1941 р. дівчинка навчалася у школі
№ 100 у робітничому селищі на Трухано-
вому острові, де на той час жила роди-
на. Школу було спалено 1943 року ра-
зом із усім селищем. Цьому присвячено

вірш «Я виросла у Київській Венеції». Ліна продовжила
навчання у школи №123 на Куренівці.

Школяркою Ліна почала відвідувати літературні студії. Вона запам'яталася ровесникам яскравою зовнішністю, оригінальним поглядом на світ, умінням відтворити побачене несподівано філософськими віршами. По закінченні школи дівчина навчалася у Київському педагогічному інституті. У літературній студії інституту познайомилася з письменником Миколою Руденко, що їй запропонував їй писати рідною мовою. Між ними виникло кохання, але Микола мав сім'ю. Ліна обрала розлуку і відстань, перейшла до Московського літературного інституту ім. М. Горького, який закінчила у 1956 р.

Наступного року вийшла перша книжка її поезій «Проміння землі». Друга збірка «Вітрила» була опублікована у 1958 р.

Вірші викликали інтерес читачів і критики. Наступна збірка «Мандрівки серця» (1961) закріпила успіх і засвідчила справжню творчу зрілість поетеси, поставивши ім'я Ліни Костенко поміж визначних майстрів української поезії. На початку 1960-х Ліна Костенко брала активну участь у літературних вечорах Клубу творчої молоді. Однак звучання її віршів виявилось занадто сміливим для того часу. Тому збірки «Зоряний

інтеграл» та «Княжа гора» не пройшли ідеологічної цензури і світу не побачили, був вилучений із плану зйомок фільм за її сценарієм «Дорогою вітрів». У 1965 році, коли почались арешти української інтелігенції, Ліна Костенко підписувала листи протесту, була присутня на судових процесах В. Чорновола і його друзів, закликала письменників до виступу на захист заарештованих. Свою позицію поетеса завжди висловлювала відкрито, її принциповість і прямота дратували представників влади.

*Я вибрала Долю собі сама,
І що зі мною не станеться –
У мене жодних претензій нема
До Долі – моєї обранниці*

Поетичному слову Ліни Костенко було оголошено заборону, її твори не виходили, навіть її ім'я зникло зі сторінок періодики. Письменниці довелося пережити майже п'ятнадцять років невизнання. Вона продовжувала писати

«в шухляду»: історичні романи у віршах, численні поезії. У ці роки вірші Ліни Костенко публікували у періодиці Чехословаччини та Польщі, велику збірку «Поезії» було видано у діаспорі. В Україні її вірші поширювалися у «самвидаві».

Ліна Костенко двічі була одруженою. Перший шлюб з Єжи-Яном Пахльовським, якого вона зустріла під час навчання у Московському літературному інституті, протривав недовго. У них народилась дочка Оксана, але врешті Пахльовський, польський письменник, повернувся на батьківщину.

Поетеса зустріла Василя Цвіркунова, директора кіностудії ім. Довженка, коли їй було 33, йому - 46. Це було велике взаємне кохання: «така любов буває раз в ніколи». Разом вони щасливо прожили 25 років,

у шлюбі народився син Василь. «...В найтяжчі роки, в найскрутніших ситуаціях біля мене був справжній чоловік, лицар». У 2000 р. Василя Цвіркунова не стало. У 1977 році поезія Ліни Костенко нарешті повернулася до читача. Вийшла друком її збірка «Над берегами вічної ріки», через два роки - роман у віршах «Маруся Чурай», у якому Ліна Костенко використала історичні, напівлегендарні відомості про співачку-поетесу з Полтави, що з плином часу дійшли до нас. За ці твори авторка отримала Державну премію України ім. Т. Г. Шевченка. За книжку «Інкрустації», видану італійською мовою, поетесі присуджено премію Франческа Петрарки, якою Консорціум венеціанських видавців відзначає твори видатних письменників сучасності. У 1998 р. Світовий конгрес українців у Торонто нагородив Костенко найвищою відзнакою – медаллю Святого Володимира.

Ліна Костенко - почесна професорка Києво-Могилянської академії, почесна докторка Львівського та Чернівецького університетів. У 2000 році поетеса стала першим лауреатом Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Олени Теліги, її було нагороджено Орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня. Але від премії «Золотий письменник України» вона відмовилась без пояснень, як і від звання Героя України, яке хотів їй вручити президент Віктор Ющенко. Її фраза «Політичної біжутерії не ношу» стала мало не афоризмом.

У 2005 році письменниця взяла участь в експедиції до Чорнобильської зони, де активно працювала, рятуючи предмети побуту та артефакти народної культури від знищення і забуття.

Твори Ліни Костенко перекладено англійською, польською, білоруською, естонською, італійською, німецькою, словацькою та французькою мовами.

У грудні 2010 року вийшов її перший прозовий твір – роман «Записки українського самашедшого», що

одразу став одним із лідерів продажу серед українських книжок.

Дочка Ліни, Оксана Пахльовська, письменниця і поетеса, живе у Києві. Син працює програмістом у Штатах. Онучка, Ярослава-Франческа Барб'єрі, вивчає філософію у Римському університеті «Ля Сап'єнца», де її мама завідує кафедрою україністики. Цьогоріч нашій славетній співвітчизниці виповнюється 91 рік. Легендою стали її виступи на захист дисидентів, її ляпаси «діячам» культури, і вперте небажання спілкуватися з пресою.

Костенко не дивлячись на свій вік, продовжує творити і висловлювати свою думку про події в українському суспільстві.

*Хай буде все небачене побачено,
Хай буде все пробачене пробачено,
Хай буде вік прожито, як належить,
На жаль, від нас нічого не залежить...
А треба жити. Яюсь треба жити.
Це зветься досвід, витримка і гарт.
І наперед не треба ворожити,
І за митулум плакати не варт.*